

Beoordeling aanvullende maatregelen bomenkap

Sterrebos te Born

Notitie van de Zoogdiervereniging

Datum	15-3 2021
Projectnummer	202.038
Projectnaam	Ontwikkelingen VLD Nedcar
Opdrachtgever	Anthea group
Onderdeel	Zorgvuldig handelen bij de bomenkap
Memo	Reactie op memo:
Auteur(s)	E.A. Jansen & H.J.G.A. Limpens
Projectleider	V. Hommersen
Documentnummer	N2021017

Bezoekadres:

Natuurplaza, Mercator III
Toernooiveld 1,
6525 ED Nijmegen

Triodosbank: 78.49.24.767
IBAN: NL08 TRIO 0784 9247 67
BIC: TRIONL2U

BTW/VAT: 81.45.11.351.B01
KvK: 09148054

1. Inleiding

Antea Group heeft de Zoogdiervereniging (hierna ZV) gevraagd om, in het kader van beoogde uitbreiding van VDL Nedcar, te adviseren met betrekking tot de extra maatregelen die genomen voorafgaand en tijdens de kap van een deel van het Sterrenbos te Born Zoals beschreven in de memo; Beschrijving kapmethode Sterrebos d.d. 12 maart 2021 zoals toegestuurd op 15 maart 2021.

De Zoogdiervereniging heeft eerder geadviseerd ten aanzien van het bepalen van de kennislacunes, het opzetten van vervolgonderzoek naar vleermuizen om de kennislacunes te verkleinen, de mogelijkheden tot mitigatie en compensatie te controleren en waar nodig aan te vullen de uiteindelijke effecten op de Svl. Hierna is de ontheffing Natuurbeschermingswet aangevraagd. Bij de aanvraag van de kapvergunning werd door bevoegd gezag vragen gesteld en opmerkingen geplaatst. De initiatiefnemer beschrijft in deze aanvullende memo een serie van handelingen voorafgaand en tijdens de kap die als doel hebben het mogelijk slachtoffers onder vleermuizen te verkleinen dan wel nihil te laten zijn.

2. Opmerkingen bij de aanleiding

De soorten de ruige dwergvleermuis, de rosse vleermuis en de gewone grootoorvleermuis kunnen in de eerste helft van de winter onder schors aanwezig zijn. Hoeveel dieren en hoeveel t.o.v. de gehele populatie in de omgeving/regio is niet bekend.

Of dieren (nog) achter schors verblijven in de periode 1 september-31 december is sterk afhankelijk van het weersverloop in de herfst en winter. Verblijfplekken achter schors zijn niet vorstvrij. Na enkele nachten strenge vorst (kouder dan -7 °C) verlaten vleermuizen deze plekken over het algemeen. Diepe stamscheuren zijn temperatuurstabieler (tussen achter schors en boomholten in), deze moeten behandeld worden als boomholten. Er bestaat geen op grotere schaal bruikbare (inventarisatie) techniek om vleermuizen achter schors op te sporen.

Anthea group heeft naast de voorliggende notitie nog een tweede notitie opgesteld; dwingende redenen van openbaar belang. Hierin staat de motivatie voor het moeten afwijken van in het kennisdocument soorten aangegeven veilige periode van kap van bomen, de periode 1 september tot 1 oktober.

3. Mitigatie en uitvoering

Voorafgaand aan de kap worden de bomen met een slachtofferrisico geïnventariseerd en gemarkeerd, dit is bovenop de al bekende verblijfplaatsbomen en de al eerder uitgevoerde boomholteninspecties van Livadi.

- Met dit totaal aan inspanning zijn alle bomen met een slachtofferrisico redelijkerwijs in beeld gebracht.

De bomen welke niet als bomen met een slachtofferrisico worden beoordeeld worden machinaal gekapt in de periode 1 september- 31 december.

- Hiermee zijn geen slachtoffers te verwachten, aangezien deze bomen niet als verblijfplaats gebruikt worden.
- Bij het kappen wordt schade aan bomen met een slachtofferrisico vermeden.

De bomen die beoordeeld zijn als bomen met een slachtofferrisico zijn gemarkeerd en worden eerst vleermuisvrij gemaakt.

Dit gebeurt in de periode waarin vleermuizen nog actief zijn., d.w.z. 1 september-1 oktober.

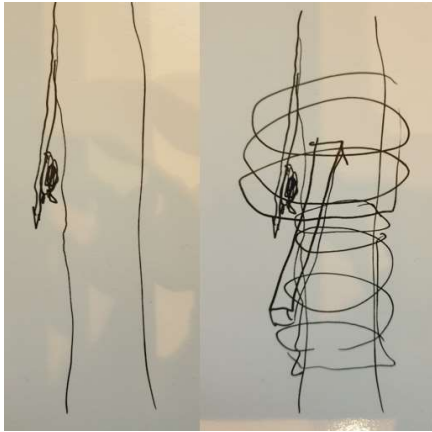
- Loszittend schors wordt met de hand verwijderd middels boomklimmen of met een hoogwerker.
- Bomen met holten worden voorzien van exclusion flaps, tenminste 3-7 dagen voorafgaand aan de kap. Wij verwachten dat vleermuizen actief zijn in de periode tussen 1 september en 1 oktober en regelmatig hun verblijfplaats verlaten. Dit is na 1 oktober niet meer te garanderen. Verlaten van holten/ruimten achter schors vindt plaats dan alleen nog plaatst op warme avonden $>7^{\circ}\text{C}$, na een warme dagen ($>10^{\circ}\text{C}$).

De kap en het verwijderen van schors wordt gedurende het gehele proces ecologisch begeleid. Bomen waarvan de ecologen beoordeeld hebben dat ze bomen met een slachtofferrisico zijn, en de aanwezigheid van dieren wellicht klein is, maar niet uit te sluiten, worden op een speciale manier gekapt. Er wordt ruim om de holten en loshangende schors heen gezaagd. Bij bomen met een slachtofferrisico worden de delen recht op uitgetakeld en recht op neergezet. Deze delen worden met een endoscoop gecontroleerd voordat deze verzaagd worden. Het verzaagen gebeurt bij warm enkele dagen na de kap en bij kouder tenminste een week na de kap.

Van deze wijze van uitvoering - specifiek voor de bomen met loshangende schors - wordt alleen afgeweken als het PIP besluit na 1 oktober valt. De voorgestelde maatregel is dan het schors niet te gaan verwijderen maar dan dakpansgewijs in te pakken in folie. Wij adviseren het inpakken te laten begeleiden door een ecooloog met veel kennis van vleermuizen. Wij adviseren dat een ecooloog ook de holten/delen onder de schors visueel controleert bij de kap als de kap later plaatsvindt dan na 1 oktober.

De bomen met loszittende schors zijn vleermuisvrij te maken door de boom, of in ieder geval de stukken met loshangend schors, van beneden naar boven dakpansgewijs met folie in te wikkelen. Op of naast de plekken waaruit de achter schors verblijvende vleermuizen uit zouden kunnen worden een of worden twee latten zo aangebracht dat er een uitvliegplek blijft bestaan. Dit dient zodanig te gebeuren dat een dier de plek onder het schors kan verlaten, maar de plek van die specifieke in-/uitgang en de plek daar direct onder, te glad is om te landen en er weer in te kruipen (zie figuur 1). Dit volgt het principe van de exclusion flaps.

Deze methode wordt al op diverse plekken in Nederland toegepast. Wij verwachten dat deze methode effectief is, maar over de effectiviteit is weinig informatie beschikbaar. Wij stellen voor dat op de locaties waar bij het aanbrengen vastgesteld wordt dat vleermuizen aanwezig zijn, de effectiviteit bij de kap vast te stellen en deze informatie met andere ecologen te delen.

Figuur 1: Het aanbrengen van folie rond delen van loszittende schors om uitvliegen mogelijk te houden, maar invliegen te verhinderen.

N.B. Het aanbrengen van de exclusion flaps en folie heeft alleen het beoogde effect, het verlaten van de boomholte, als dit in de actieve periode gebeurt. Dit zal in de periode 1 september- 24 september aangebracht moeten worden. Bij later aanbrengen gaan de dieren meer en langer in lethargie, Bij een later aanbrengen is er geen 100% garantie dat de dieren de holte ook verlaten hebben. Het uitvoeren van deze maatregel kan dan alleen het beoogde effect hebben als er tussen het aanbrengen en de kap tenminste 3 warme dagen geweest zijn (tot uiterlijk 24 oktober).

4. Conclusie en discussie

De initiatiefnemer heeft reden om buiten de 'relatief veilige periode' te werken. Hiermee wijkt hij af van het advies opgenomen in de kennisdocumenten soorten. De initiatiefnemer zet diverse maatregelen in om de kans op slachtoffers zo klein mogelijk te maken en daarmee effecten op de Staat van Instandhouding te voorkomen. Hij doet door een getrapte werkwijze en met ecologische begeleiding bij iedere stap.

Allereerst worden alle (potentiele) risicobomen geïnventariseerd en gemarkeerd.

Bij de gemarkeerde bomen worden adequate voorzorgsmaatregelen genomen om vleermuizen afwezig te laten zijn tijdens de werkelijke kap.

Wij adviseren de initiatiefnemer ook om te streven alle voorzorgsmaatregelen voor 1 oktober uitgevoerd te hebben. Indien dat niet mogelijk is tussen de kap en het nemen van deze maatregelen tenminste drie opeenvolgende warme dagen (>10 °C , avond > 7°C) te hebben en deze maatregelen uiterlijk voor 15 oktober uit te voeren. Daarnaast adviseren wij de initiatiefnemer, bij een langere periode dan 2 weken tussen de voorzorgsmaatregelen en de kap tussentijds de exclusion flaps/ dakpansgewijze wrapping te controleren op hun functionaliteit.

Met in deze notitie voorgestelde aanpassingen is het risico van slachtoffers, onder de aanwezige vleermuispopulaties, tijdens de kap, zeer gering tot nihil.

5. Literatuur

Antheagroup, 2021. Memo kapmethode Sterrebos. Documentnr. 20210312 432287.